

การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มโรงเรียน นครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1*

THE SCHOOL ADMINISTRATION USING PRINCIPLES FOR GOOD
GOVERNANCE OF SCHOOL ADMINISTRATORS OF NAKHON
KOSAMPHEE SCHOOL GROUP, KAMPHAENG PHET PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สมชาย อังสุโชติเมธี

Somchai Angsuchotmetee

สุนทร ทองคำพงษ์

Sunate Tongkumpong

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Northern College, Thailand

E-mail: Somchaiang63@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสม แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากร จำนวน 103 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี คือ

* Received 20 June 2021; Revised 9 August 2021; Accepted 9 November 2021

สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางปฏิบัติตนตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เผยแพร่ให้ครูได้รับรู้และปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการพิจารณาความดีความชอบด้วยความเป็นธรรม ควรสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ครูมีสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ควรมีเป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และมีแผนปฏิบัติราชการประจำปีที่สามารถใช้ปฏิบัติได้จริง มีการควบคุมการใช้งบประมาณโรงเรียน และปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุอย่างเคร่งครัด

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study conditions of school administration according to good governance principles and to 2) study guidelines for development of management according to good governance principles of primary school administrators of Nakhon Kosamphée school group, Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1. This research was a mixed methods research .The procedures of the research were divided into 2 steps. The first step was a quantitative research which study the conditions of school administration according to good governance principles collecting data from 103 Nakhon Kosamphée school group personels using questionnaires. The statistics used in this step included standard deviation and percentage. The second was a qualitative research which was collecting data from 9 experts in educational administration for studying and developing guidelines of school administration according to good governance principles. The research instrument in this step were interview forms. The statistics used in this step were frequency distributions and content consistency analysis. The results of this research were as followed: 1) The conditions of administration with principles for good governance of school administrators of Nakhon Kosamphée school group, both overall and individual, indicated that the level of practice is high. The percentages could be listed respectively as followed (1) Accountability (2) Morality (3) Participation (4) Responsibility (5) The Rule of Law (6) Cost – effectiveness or Economy. 2) The guidelines to administration with principles for good governance of school administrators of Nakhon Kosamphée school group is that the school should determine clear guidelines, rules, and principles for teachers to follow.

Moreover, the school administrator should act as a role model with justice, build connections between the school and associated institutions, encourage good relationships between teachers and communities, have clear working objectives and annual working plans, and control the use of the budget according to regulations.

Keywords: The School Administration Using Principles for Good Governance, School administrators of Nakhon Kosamphee school group, Kamphaeng phet Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชน หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะ ช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ สำหรับหลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาลในองค์กรตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบไปด้วย 6 หลักการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542, 2542)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้กล่าวถึงสถานการณ์และแนวโน้มของสังคมไทยในเรื่องคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทยว่า คุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ผลสำรวจของศูนย์คุณธรรมร่วมกับนิด้าโพล ปี 2557 พบว่าปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ประชาชนมากกว่าร้อยละ 50 เห็นว่าสำคัญที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต การทุจริตคอร์รัปชัน และประชาชนกว่าร้อยละ 90 เห็นว่าจำเป็นต้องส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมโดยเร็วที่สุด สภาพการณ์ดังกล่าว มีผลมาจากการบริหารจัดการในภาครัฐส่วนหนึ่ง ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560 - 2564) จึงระบุในจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 ด้านการบริหารจัดการในภาครัฐว่า การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยในระบบการบริหารจัดการภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในด้านระบบการบริหารงานและบุคลากร ในส่วนการบริหารจัดการภาครัฐให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ ตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจ และแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสม ระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และ

ท้องถิ่นที่ดำเนินต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) พระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ใน มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ยังคณะกรรมการ และ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง กระทรวงศึกษาธิการจึงมีการกระจายอำนาจ ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา โดยให้ สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา สำหรับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร จัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้ง ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล และด้านบริหารทั่วไปให้โรงเรียน ซึ่งตรงกับแผนพัฒนาการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 พันธกิจที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาล ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่าง คุ่มค่าไม่เกิดการสูญเปล่าและมีความคล่องตัว ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพ ตามกลยุทธ์ ข้อที่ 1 ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการการศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นด้านคุณธรรมความโปร่งใส ทั้งในระดับส่วนกลาง และในส่วนพื้นที่ ระดับภาค/จังหวัด (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ได้แบ่งโรงเรียนในสังกัด เป็นกลุ่มโรงเรียน โดยจัดให้โรงเรียนที่มีสถานที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศใกล้เคียงรวมเข้าเป็น กลุ่มโรงเรียน เป้าหมายการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดความสะดวก และการให้ความช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ประกอบด้วยโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตพื้นที่และลักษณะภูมิประเทศใกล้เคียงกัน จำนวน 10 โรงเรียน และ 1 สาขาโรงเรียน มีข้อจำกัดด้านคุณสมบัติของผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรที่มีขนาด และ จำนวนที่แตกต่างกันสภาพการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงเป็น ไปตามประสบการณ์ และ ลักษณะนิสัยการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ขาดแนวทางปฏิบัติที่เป็น มาตรฐาน ส่งผลให้ระดับคุณภาพของสถานศึกษา และระดับความเชื่อมั่นของชุมชนที่มีต่อ โรงเรียนแตกต่างกันไปโดยเฉพาะในด้านการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งอาจมีโรงเรียน หลายแห่งละเลยไม่ถือปฏิบัติ หากมีแนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลที่ ได้มาจากการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัย น่าจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนคร โกสัมพีได้ยึดถือหรือนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ทำให้ การบริหารสถานศึกษา

ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยกย่องคุณภาพสถานศึกษาให้ทัดเทียมกัน สมตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงาน งานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 เพื่อให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560 - 2564) และแผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 อีกทั้งจะได้เป็นประโยชน์ต่อ กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ที่จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สร้างคุณภาพให้เกิดกับตัวนักเรียน ยกย่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของกลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชรเขต1เป็นการวิจัยเชิงปริมาณมีวิธีดำเนินการดังนี้

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้าง และเจ้าหน้าที่สนับสนุนการสอน ของกลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 10 โรงเรียน 1 สาขา ในปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้นจำนวน 103 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นของครู และบุคลากรของกลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครอบคลุมเนื้อหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่1 สอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดให้ตอบ(Multiple Choice) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด,

2556) และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Form) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ กำหนดกรอบข้อคำถามสำหรับแบบสอบถามตอนที่ 1 สำหรับการสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แบบสอบถามตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหารายด้าน ศึกษาขอบข่ายจากงานวิจัย ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล แล้วสรุปขอบข่ายรายด้านสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพการบริหาร นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence: IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้ ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค(Cronbach) ที่กำหนดเกณฑ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามไว้ที่ระดับ 0.70 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.910

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยนัดหมาย และประสานงานการเก็บข้อมูล นำแบบสอบถามที่เก็บคืนมาได้ จำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจความถูกต้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดย นำแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และหาร้อยละ (Percentage) สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) โดยรวมและรายด้านนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางและแปลผลตามเกณฑ์กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ในส่วนแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ และ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่มีประสบการณ์การบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์การบริหารไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโทบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน และ นักวิชาการทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 3 ปี และมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

การสร้างเครื่องมือ สร้างเครื่องมือโดย ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล แล้ววิเคราะห์เนื้อหา นำผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยถึงน้อยที่สุด หรือมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางพัฒนาแต่ละด้าน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน ด้วยตนเองทางโทรศัพท์ สัมภาษณ์ออนไลน์ และ การส่งเอกสารแบบสัมภาษณ์ทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การแจกแจงความถี่ และจัดอันดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 มีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอกำแพงเพชร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ที่	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		μ	σ	
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.25	0.54	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.33	0.53	มาก
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.34	0.58	มาก
4	ด้านหลักความร่วมมือ	4.33	0.58	มาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.28	0.61	มาก
6	ด้านหลักความคุ้มค่า	4.18	0.68	มาก
เฉลี่ยรวม		4.29	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.29$, $\sigma = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความโปร่งใส มีการปฏิบัติมากที่สุด ($\mu = 4.34$, $\sigma = 0.58$) รองลงมา คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.53$) ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.61$) ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.54$) และด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.68$) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอกำแพงเพชร เขต 1 มีรายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอกำแพงเพชร เขต 1

ด้าน	แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
หลักนิติธรรม	1. ควรแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (f=8) 2. ควรกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติตนของครูให้ชัดเจน(f=6) 3. ควรลงโทษหรือตัดสินความผิดตามระเบียบวินัยข้าราชการ(f=5) 4. ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็น(f=4)
หลักคุณธรรม	1. ควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ความเป็นธรรม (f=7) 2. ควรมีเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาความดี ความชอบที่ชัดเจน

ด้าน	แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
	มีเหตุมีผล ตรวจสอบได้ (f=5)
	3. ควรส่งเสริมคุณธรรมโดยใช้กระบวนการโรงเรียนคุณธรรม (f=4)
	4. ควรมีการทำ MOU ร่วมกัน ในการพิจารณาความดีความชอบ(f=4)
หลักความโปร่งใส	1. ควรมีความโปร่งใสในการพิจารณาความดีความชอบ (f=6)
	2. ควรกำหนดการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี (f=5)
	3. ควรกำหนดการใช้งบประมาณตามระเบียบการเงินและพัสดุ (f=4)
	4. ควรพิจารณาความดีความชอบจากความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย ความตั้งใจ การอุทิศตน (f=2)
หลักความมีส่วนร่วม	1. ควรสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (f=5)
	2. ควรมีการจัดประชุมชี้แจงให้ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้ข่าวสารของโรงเรียน (f=4)
	3. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา (f=3)
หลักความรับผิดชอบ	1. ควรมีการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบอย่างเหมาะสม(f=6)
	2. ควรร่วมกันสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม (f=4)
	3. ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม (f=3)
	4. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงาน ในการตัดสินใจ (f=3)
หลักความคุ้มค่า	1. ควรตั้งเป้าหมายโครงการให้ชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับโครงการ (f=6)
	2. ควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานประจำปีให้ชัดเจนและครอบคลุม(f=4)
	3. ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ (f=3)
	4. ควรสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในเรื่องของการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (f=2)

จากตารางที่ 2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพีนี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร พบว่า

ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมให้บุคลากรมีการประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อป้องกันการทำผิด ควรกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติตนของครูให้ชัดเจน มีการลงโทษหรือตัดสินความผิดตามระเบียบวินัยข้าราชการโดยไม่ช่วยเหลือหรือลดหย่อนโทษ และ ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับใช้ปฏิบัติได้จริง

ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นธรรม ควรมีเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจน ตรวจสอบได้

การพิจารณาความดีความชอบควรเป็นไปในรูปคณะกรรมการ และใช้หลักคุณธรรมประกอบในการพิจารณา

ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีความโปร่งใสในการพิจารณาความดีความชอบ สามารถให้ทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน การใช้งบประมาณของโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี และให้ปฏิบัติตามระเบียบการเงิน พัสดุที่มีเอกสารหลักฐานชัดเจนตรวจสอบได้

ด้านหลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อให้องค์กร และภาคส่วนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ควรมีการจัดประชุมชี้แจงให้ชุมชน ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้ข่าวสารของโรงเรียน และควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ตามบทบาทที่กำหนด

ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบอย่างเหมาะสม เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ร่วมกันสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบในภาระงาน และควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงาน และการตัดสินใจ

ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีเป้าหมายโครงการแต่ละโครงการที่ชัดเจน จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับโครงการ มีการวางแผนการปฏิบัติงานประจำปีให้ชัดเจนและครอบคลุม และ ควรสร้างขวัญกำลังใจให้ครูปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพ

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพี มีความรู้ ความสามารถ ในการบริหารสถานศึกษา และทักษะการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นแนวนโยบาย ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ ในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ก่อนการเข้ารับตำแหน่ง จึงทำให้สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Good ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การควบคุม และการจัดการด้านการบริหารโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการการเรียนการสอน งานธุรการงานที่เกี่ยวกับตัวครูและนักเรียนตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีความสามารถในการปฏิบัติงานดังกล่าวเป็นพื้นฐาน (Good, C.V., 1973) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัญชา นาเกตุ ที่ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบ้านไร่ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (บัญชา นาเกตุ, 2560) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งแจ้งแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ให้กับบุคลากรในสถานศึกษา แต่ผู้บริหารมีการลงโทษหรือตัดสินความผิดของบุคลากรในสถานศึกษาที่กระทำความผิดภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับ มีการปฏิบัติน้อยที่สุด สอดคล้องกับ วันรบ บุญนำ ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในทัศนของครู กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี ที่พบว่าด้านหลักนิติธรรมโดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีระเบียบวินัยตามจรรยาบรรณวิชาชีพ บุคลากรในสถานศึกษายอมรับและปฏิบัติตามคำสั่ง กฎ ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้คณะครูและนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่าง ๆ ที่จะมีผลบังคับใช้กับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ และกฎข้อบังคับต่าง ๆ (วันรบ บุญนำ, 2561)

1.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมยกย่องบุคลากรในสถานศึกษาที่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารส่วนใหญ่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานในเรื่องการพิจารณาความดีความชอบโดยใช้ระบบคุณธรรมเป็นความต้องการของบุคลากร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชารีล่า ลาหมัด ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล ที่พบว่า ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน และมีระเบียบวินัยและผู้บริหารมีความอดทนอดกลั้นและมีอารมณ์หนักแน่น มั่นคง ผู้บริหารสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานอย่างขยันอดทนซื่อสัตย์สุจริตเช่นกัน (ชารีล่า ลาหมัด, 2559)

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการรายงานผลการปฏิบัติงานเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง มีการกำกับควบคุมดูแลตรวจสอบ ในด้านการพิจารณาความดีความชอบ การใช้งบประมาณของโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี และการปฏิบัติตามระเบียบการเงิน การพัสดุที่มีเอกสารหลักฐานชัดเจน มีการปฏิบัติที่ยังต้องมีการพัฒนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรพร ศรีสัมฤทธิ์

ศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่ง ผลต่อการบริหารงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสมุทรสาครพบว่าด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารแจ้งผลการดำเนินงานกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบอยู่เสมอ ผู้บริหารเผยแพร่ สื่อสารและทำความเข้าใจเรื่องวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของหน่วยงานให้ทราบอย่างทั่วถึง และผู้บริหารพิจารณาคำตอบแทนเหมาะสมสอดคล้องกับผล สำเร็จในการปฏิบัติงาน ของบุคลากร ผู้บริหารคัดเลือกบุคลากรในการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ (พัชร พร ศรีสัมฤทธิ์, 2562)

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็น เพราะที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา สถานศึกษา และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานเป็นทีม การสร้างเครือข่ายและเปิดโอกาสให้ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมตามบทบาทมีการปฏิบัติที่ยังต้องมีการพัฒนา สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ ภัทรวดี อุทัยกรณ์ ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการ วางแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน และ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ในเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา ของโรงเรียน (ภัทรวดี อุทัยกรณ์, 2559)

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็น เพราะที่ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะ แก้ไข มีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานโดยรวมเป็นรายปีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ ใน ส่วนของการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบ และการทำงานเป็นทีม มีการปฏิบัติที่ยังต้อง มีการพัฒนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัชชัย นิลประดับ ศึกษาการบริหารตามหลักธรร มาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายข้อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายให้ ผู้เกี่ยวข้องสรุป และรายงานผลการดำเนินการตามแผนงาน/โครงการเมื่อปฏิบัติหน้าที่ตาม แผนงาน/โครงการสิ้นสุดทุกครั้ง ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร งบประมาณเป็นไปตามแผนการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นระบบ ตรวจสอบได้ และ ผู้บริหารโรงเรียน บริหารงานวิชาการเป็นไปด้วยความชัดเจนเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางระเบียบการวัดผลการ เรียนรู้และตรวจสอบได้ ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานอาคารสถานที่ และสิ่ง แวดล้อมด้วยความ

ชัดเจน สามารถชี้แจงถึงเหตุผลการบริหาร และการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อบุคลากรทั้งภายในและภายนอก (ธวัชชัย นิลประดับ, 2559)

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการดูแลรักษา ปรับปรุงซ่อมแซม มีการกำหนดผู้รับผิดชอบและมีการควบคุม กำกับการใช้อาคารสถานที่ให้พร้อมใช้งานแต่ขาดการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างเป็นขั้นตอน มีแผนปฏิบัติงานที่ไม่นำไปสู่การปฏิบัติจริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีรารัตน์ ไกรนรา ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสาธิตสาสนวิเทศสมุทรสงคราม พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ผู้บริหารสามารถช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่โรงเรียนได้รับ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม (อีรารัตน์ ไกรนรา, 2558)

2. จากการศึกษา แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 พบว่า

2.1 ด้านหลักนิติธรรม แนวทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมให้บุคลากรมีการประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ควรกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติตนของครูให้ชัดเจน มีการลงโทษหรือตัดสินความผิดตามระเบียบวินัยข้าราชการโดยไม่ช่วยเหลือหรือลดหย่อนโทษ และ ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ เป็นเพราะว่า สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการติดตาม แนะนำให้ความรู้ ป้องกันการประพฤติผิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เป็นการป้องปรามการทำผิด หากยังมีผู้ฝ่าฝืนกระทำผิดโดยความตั้งใจจะได้ลงโทษโดยไม่มีการลดหย่อน และการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ จะทำให้ กฎระเบียบ ข้อบังคับนั้นปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับ กิตติภูมิ สมศรี ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุทัยธานี พบว่า แนวทางพัฒนา ด้านหลักนิติธรรม คือ ควรจัดทำฐานข้อมูลความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของบุคลากรให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ควรจัดประชุมบุคลากรเพื่อร่วมกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศในการดำเนินงานควรแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมการประพฤติปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ (กิตติภูมิ สมศรี, 2560)

2.2 ด้านหลักคุณธรรม แนวทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีความเป็นธรรม ควรมีเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานเพื่อ

พิจารณาความดีความชอบที่ชัดเจน การพิจารณาความดีความชอบควรเป็นไปในรูปคณะกรรมการ และใช้หลักคุณธรรมประกอบในการพิจารณาความดีความชอบ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำ ในด้านการมีคุณธรรม ควรมีความยุติธรรม ควรมีหลักการทำงานที่ชัดเจน มีการทำงานในรูป คณะกรรมการ มีความเมตตากรุณา และปรารถนาดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดยเสมอภาค สอดคล้องกับ วันรบ บุญนำ ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน ทิศนของครู กลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า แนวทางพัฒนาด้านหลักคุณธรรม คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีความเสียสละทั้ง ด้านกำลังกาย ทรัพย์ และปัญญา เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเป็นคนมีความเมตตากรุณา มีความปรารถนาดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและวางตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (วันรบ บุญนำ, 2561)

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส แนวทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ควรมีความ โปร่งใสในการพิจารณาความดีความชอบ สามารถให้ทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน การใช้งบประมาณของ โรงเรียนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี และให้ปฏิบัติตามระเบียบการเงินและพัสดุที่มี เอกสารหลักฐานชัดเจน ตรวจสอบได้ เป็นเพราะว่าผู้บริหารควรมีทักษะในการวางแผน มี ปฏิทินปฏิบัติงาน กำหนดการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้รับรู้ร่วมกัน มีการใช้งบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี และปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ โดยเคร่งครัด มีเอกสารแสดงถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ผลการวิจัย สอดคล้องกับ ชารีล่า ลาหมิต ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตาม ทิศนของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล พบว่า แนวทางพัฒนาด้านหลักความโปร่งใส คือ ควรมีการวางแผนการตรวจสอบการ ดำเนินงานในทุกขั้นตอน มีเกณฑ์ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม และสามารถเปิดเผย ต่อสาธารณะได้ อีกทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจ สอบภายใน เพื่อตรวจสอบติดตามและ ประเมินผลของแต่ละสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล (ชารีล่า ลาหมิต, 2559)

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม แนวทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ควรสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อให้องค์กร และภาคส่วนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ควรมีการจัดประชุม ชี้แจงให้ชุมชน ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้ข่าวสารของโรงเรียน และควร เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ตามบทบาทที่ กำหนด เป็นเพราะว่า เครือข่ายทำให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา การประชุมชี้แจง เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้ สร้างความเข้าใจ ตรงกัน จะตัดปัญหาความขัดแย้งทางความคิดเป็นการส่งเสริม และเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในฐานะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาได้มีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษา จะทำให้เกิด

ความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา มีความผูกพัน และรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวไว้ในคู่มือ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ว่า ในด้านหลักความร่วมมือ กล่าวคือการบริหารโรงเรียนตามหลักความร่วมมือ โดยการเปิดโอกาสให้บุคลากร และประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ แก้ปัญหา รวมถึงการดำเนินงานต่างๆของหน่วยงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมแก่ครูและบุคลากรอื่นภายในโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ แนวทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบอย่างเหมาะสม เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ร่วมกันสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบในภาระงาน และควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงานและการตัดสินใจ เป็นเพราะว่า การกระจายอำนาจบทบาทหน้าที่ตามขอบข่ายภาระงานให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบและตัดสินใจดำเนินงานอย่างทั่วถึงครอบคลุมทุกคนจะช่วยให้บุคลากรได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพด้านวิชาชีพเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมงานในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ อีรารัตน์ ไกรนรา ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศ สมุทรสงคราม พบว่า แนวทางพัฒนาด้านหลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง (อีรารัตน์ ไกรนรา, 2558)

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า แนวทางการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารควรมีเป้าหมายโครงการแต่ละโครงการที่ชัดเจน จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับโครงการ มีการวางแผน จัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีให้ครอบคลุมทุกด้าน และ ควรสร้างขวัญกำลังใจให้ครูปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นเพราะว่า การวางแผนปฏิบัติงานที่ดีควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความเป็นไปได้ มีบุคลากรและงบประมาณที่เหมาะสม รวมทั้งมีการกำกับติดตามเพื่อตรวจสอบให้ความช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน จึงจะทำให้การดำเนินงานตามแผนงานโครงการของสถานศึกษาบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ บัญชา นาเกต ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานิ เขต 2 พบว่า แนวทางพัฒนาด้านหลักความคุ้มค่า คือ ผู้บริหารควรมีการวางแผนจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุคลากรในการจัดการศึกษา โดยจัดสำรวจความต้องการ วางแผนใช้ทรัพยากรอย่างรัดกุมและเกิดประโยชน์กับทุก ๆ ฝ่าย นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรหาแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มุ่งเน้นคุณภาพและผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (บัญญัติ นาเกต, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพีนี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพีนี โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ มีข้อเสนอแนะคือ สภาพการบริหารด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารโดย มีการวางแผนจัดสรรทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่บุคลากรในการจัดการศึกษา โดยจัดให้มีการวางแผน สรรวจข้อมูลการใช้ทรัพยากร ควบคุมการใช้ทรัพยากรให้มีความรัดกุม และเกิดประโยชน์กับทุก ๆ ฝ่าย นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มุ่งเน้นคุณภาพ และผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนด้านแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนนครโกสัมพีนี พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาเรื่องการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา จัดทำวิสัยทัศน์สถานศึกษา นำสู่การจัดทำแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงในปีต่อไป อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณ เนื่องจากมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 ควรออกนิเทศติดตามให้ความรู้แก่สถานศึกษาในเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล หลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และ การติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ ควรมีการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา และควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ (ร.ส.พ.).
- กิตติภูมิ สมศรี. (2560). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุทัยธานี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- ชาลีล่า ลาหมืด. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสตูล. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธวัชชัย นิลประดับ. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ธีรรัตน์ ไกรนรา. (2558). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บัญชา นาเกตุ. (2560). การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- พัชรพร ศรีสัมฤทธิ์. (2562). การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนวิถียุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ภัทรวดี อุทัยกรณ์. (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเขาชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 63 ง. หน้า 24. (10 สิงหาคม 2542).
- วันรบ บุญนำ. (2561). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะของครูกลุ่มโรงเรียนสหวิทยาเขตทับทิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12: ฝังความเชื่อ มโยงสาระสำคัญของแผนการพัฒนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

Good, C.V. (1973). Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill.